

ШИНОСНОМАИ ИХТИСОСИ 6D050612. – ИҚТИСОДИ САБЗ ВА ИСТИФОДАИ ЗАХИРАҲОИ ТАБИЙ

(Бо қарори Раёсати комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз “_____” «_____» 2025 тасдиқ шудааст).

ШИНОСНОМАИ ИХТИСОСИ Доктор фалсафа (PhD), доктор аз руйи ихтисоси

6D050600 – Иқтисодиёт (6D050612. – Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ)

Рамзи ихтисос: 6D050612. – Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ

1. СОҲАИ ИЛМ, КИ АЗ РҶЙИ ОН ДАРАҶАҲОИ ИЛМӢ ДОДА МЕШАВАД:

Илмҳои иқтисодӣ:

2. Шарҳи ихтисос:

Муҳтавои ихтисоси 6D050612. – Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табииро таҳқиқи низоми (байнифанни)-и муносибатҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ, техникаӣ-технологӣ, экологӣ, инчунин пайдоиш, ташаккул ва рушди онҳоро дар доираи амалигардонии принципҳо, ҳадаф ва вазифаҳои иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ ташкил медиҳад.

Ба қисмҳои таркибии асосии ин ихтисос дохил мешаванд: муқаррароти назариявӣ ва методологӣ, услубӣ ва равишҳои иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар доираи муносибатҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ; техникаӣ-технологӣ ва экологӣ; ҷанбаҳои ниҳодӣ ва инфрасохториҳои рушди ин низомҳо; амалӣ намудани иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ ҳамчун як низоми томи хоҷагидорӣ, истифодаи воситаҳои муайянро тақозо мекунад.

Объекти таҳқиқот: Объекти таҳқиқи ихтисоси 6D050612. – Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ ҷанбаҳои назариявӣ ва методологӣ гузариш ба иқтисоди сабз, аз ҳисоби истифодаи самаранок ва оқилонаи захираҳои табиӣ, баланд бардоштани сатҳу сифати зиндагии аҳоли ва суботи иҷтимоӣ, инчунин таъмини баробарии техникаӣ-технологӣ ва экологӣ дар давраи дарозмуҳлат мебошад.

Мавриди таҳқиқи ихтисоси зикршударо муносибатҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, техникаӣ, технологӣ ва экологӣ ташкил медиҳанд, ки дар раванди ташаккул, рушд ва инкишофи низоми иқтисодии ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ ва рушди устувор нигаронидашуда ташкил медиҳад.

3. СОҲАҲОИ ТАҲҚИҚОТ:

1. Иқтисоди сабз.

Чанбаҳои назариявӣ ва методологии иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ, асосҳои институтсионалии иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар низоми муносибатҳои нави иқтисодӣ, иҷтимоӣ, техникӣ, технологӣ ва экологӣ; тадбирҳои иқтисодии гузаронидани ислоҳи институтсионалии истифодаи самараноки сармояи табиӣ дар иқтисоди “сабз”, ҷалби сармоягузорӣ ва маблағгузориҳои сабз, роҳандозии технологияи муосиру инноватсионӣ ва таҳкими ҳамкориҳои байналмилалӣ дар самти иқтисоди сабз, амалӣ намудани иқтисоди сабз, ҳамчун як низоми томи хоҷагидорӣ, татбиқи иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар раванди саноатикунони босуръати кишвар, муайян намудани роҳҳои минбаъдаи рушди энергетика ва бунёди инфрасохтори тавлиди неруи барқ дар низоми таъмини иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ, таъмини роҳҳои пешбурди тадбирҳои сарфачӯӣ ва самаранокии энергия; таҳлили ҷорӣ намудани принципҳои иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар соҳаи кишоварзӣ, аз ҷумла истехсоли маҳсулоти аз ҷиҳати экологӣ тоза (органикӣ); таҳияи пешниҳодҳо дар самти рушди нақлиёти барқӣ ва инфрасохтори ба он дахлдор; омӯзиши таҷрибаи байналмилалӣ дар самти таъмини иштироки кишвар дар бозори ҷаҳонии сармоягузориҳои сабз, таҳияи пешниҳодҳо оид ба такмили қонунгузорӣ ҷиҳати истифодаи васеи иқтисоди сабз ва захираҳои табиӣ дар асоси принципҳои байналмилалӣ, ҳавасмандгардонии рушди сайёҳии экологӣ, баланд бардоштани маърифати экологӣ, тавсеаи «шуғли сабз», таҳқиқи таҷрибаи хориҷии татбиқи иқтисоди сабз дар доираи иқтисоди фазоӣ (иқтисоди худудӣ ва минтақавӣ).

1.2. Саноат:

1.2.1. чанбаҳои назариявӣ, методологӣ ва амалии татбиқи иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар соҳаи саноат;

1.2.2. таҳияи усулҳо, механизмҳо, фишангҳо ва афзорҳои нав, мутобиқсозии мавҷудияти онҳо дар амалкарди иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ, ташкил ва идоракунии муносибатҳои нави иқтисодӣ дар соҳаи саноат;

1.2.3. таҳлил ва арзёбии фаъолияти субъектҳои иқтисодии соҳаи саноат дар низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.2.4. фаъолияти амалии корхонаҳои соҳаи саноат дар низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ, ошкорсозии муаммоҳо ва мушкилотҳои гузариш ба низоми иқтисоди сабз;

1.2.5. танзим ва ба эътидоловарию низоми нархгузорию бозорҳои маҳсулоти саноатӣ ҳангоми гузариш ба низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.2.6. асосҳои амалии пешбурди иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар раванди саноатикунонию босуръати мамлакат;

1.2.7. ҷанбаҳои назариявӣ ва амалии истифодаи самараноки татбиқи технологияҳои каммасраф дар соҳаи саноати кишвар;

1.2.8. ба роҳ мондани истеҳсоли саноатии панелҳо ва таҷҳизоти офтобӣ дар корхонаҳои истеҳсоли бо истифода аз ашёи хоми ватанӣ (ашёи кремнийдор);

1.2.9. таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои таҷрибавӣ оид ба сохтмони иншооти энергиясарфакунандаи маъмурӣ, истиқоматӣ ва саноатӣ дар ҳудудҳои маъмурии ҷумҳурӣ;

1.2.10. таҳқиқи муносибатҳои нави иқтисодии доираи иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ барои таъмини гузариши иқтисодии кишвар аз модели аграрию саноатӣ ба саноатию аграрӣ;

1.2.11. ҳадафҳои стратегияи рушди саноати мамлакат дар доираи низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ барои ошкорсозии роҳҳо ва самтҳои ояндадори намудҳои фаъолияти иқтисодӣ;

1.2.12. ташаккул ва рушди саноати миллии рақобатпазир ва дар асоси он ба сатҳи сифатан баланд бардоштани тамоми иқтисоди миллий ва таъмини некуаҳволии мардуми кишвар;

1.2.13. таҷдиди инфрасохтори соҳаи саноат тавассути баланд бардоштани иқтидорҳои истеҳсоли дар низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ.

1.3. Энергетика:

1.3.1. ҷанбаҳои назариявӣ, методологӣ ва амалии татбиқи иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар соҳаи энергетика;

1.3.2. таҳияи усулҳо, механизмҳо, фишангҳо ва афзорҳои таҳқиқи соҳаи энергетика дар низоми иқтисоди сабз ва қонуниятҳои амалқард дар рушди соҳаи энергетика;

1.3.3. пойгоҳ (заминаҳо)-и захиравии рушди соҳаи энергетика, муаммҳо ва мушкилотҳои истифодаи самараноки захираҳои табиӣ, пойгоҳи моддию техникаӣ, нерӯи инсонӣ дар соҳаи энергетика;

1.3.4. тақвияти раванди роҳандозии нерӯгоҳҳои барқи обии хурд ва миёна, зиёд намудани истеҳсоли нерӯи барқ аз манбаҳои барқароршавандаи энергия, истифодабарии самараноку сарфакунии энергия ва кам кардани талафоти он;

1.3.5. роҳҳои ҷалби сармоя ба соҳаи гидроэнергетика ва дигар самтҳои истеҳсоли энергияи сабз ва паст намудани таъсири манфии иншооти энергетикӣ ба муҳити зист;

1.3.6. роҳандозии лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар самти истифодаи манбаъҳои алтернативии барқароршавандаи неруи барқ, аз ҷумла энергияи офтоб, бод, обҳои гарми зеризаминӣ ва биоэнергия;

1.3.7. дастгирии давлатии бахши энергетикӣ кишвар ҳамчун заминаи устувори гузариш ба низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.3.8. ошкор сохтани роҳҳои минбаъдаи рушди энергетика ва бунёди инфрасохтори тавлиди неруи барқ аз дигар манбаъҳои барқароршавандаи энергия;

1.3.9. таъмини роҳҳои пешбурди тадбирҳои сарфачӯӣ ва самаранокии энергия дар доираи гузариш ба низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.3.10. роҳҳои таъмини истиқлолияти энергетикӣ ҳамчун воситаи таъмини устувори экологӣ;

1.3.11. коркарди механизмҳои иқтисодии ҳисоби самаранокии бунёди нерӯгоҳҳои барқи обӣ ва технологияи обчамъкунӣ дар обанборҳо;

1.3.12. истифода оқилонаи стандартҳои самаранокии энергия ва сарфачӯии энергия дар бунёд ва азнавсозии биноҳо, амалисозии барномаҳои сарфачӯии энергия дар соҳаи хизматрасониҳои бахши бучетии иқтисодиёт ва бахши воқеӣ ва таҷдиди нерӯгоҳҳои барқи обии кишвар бо насби таҷҳизоти муосири самаранокии энергия ва сарфачӯии энергия;

1.3.13. истифодаи самаранокии иқтидорҳои истеҳсолии энергетикӣ кишвар аз ҳисоби манбаъҳои алтернативии барқароршавандаи энергия (офтоб, бод ва биоэнергия).

1.4. Кишоварзӣ ва экология:

1.4.1. ҷанбаҳои назариявӣ, методологӣ ва амалии татбиқи иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар соҳаҳои кишоварзӣ ва экология;

1.4.2. назарияи муносибатҳои аграрӣ, аз ҷумла замин, об, рушди шакл ва муносибатҳои моликият дар соҳаи кишоварзӣ ва дигар соҳаҳои КАС ҳангоми гузариш ба низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.4.3. рушди комплекси агросаноатӣ дар ҳудуди минтақаҳо ва давлат, вижагиҳои ҳудудии рушди соҳаи кишоварзӣ ва экология дар доираи гузариш ба низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.4.4. таҳия ва коркарди усулҳо, механизмҳо, фишангҳо ва афзорҳои таҳқиқи соҳаҳои кишоварзӣ ва экология дар низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ ва қонуниятҳои амалкард дар рушди онҳо;

1.4.5. муаммоҳо ва мушкилотҳои рушди соҳаҳои кишоварзӣ дар низоми гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.4.6. таҳлил ва арзёбии фаъолияти субъектҳои иқтисодӣ дар доираи хоҷагиҳои ҷангал, об ва моҳипарварӣ, савдои яклухт ва ҷаканаи молҳои хӯрокворӣ ва кишоварзӣ, хизматрасонии корхонаҳо ва ташкилотҳои комплексӣ, инфрасохтори истеҳсолӣ ва иҷтимоӣ, истифодаи заминҳои кишоварзӣ, иқтисодиёти корхонаҳои (хоҷагиҳои) кишоварзӣ, хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ), хоҷагиҳои давлатӣ; ассотсиатсияҳои хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ); хоҷагиҳои деҳқонии дастаҷамъӣ; ҷамъиятҳои сахомӣ; хоҷагиҳои кооперативӣ; кооперативҳои тичоратӣ дар кишоварзӣ, хоҷагиҳои ёрирасон ва фаъолияти соҳибкорӣ дар назди корхонаю ташкилотҳои соҳаи кишоварзӣ;

1.4.7. ташакули соҳибкорӣ дар истеҳсолот, коркард ва фурӯши маҳсулот дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.4.8. танзими давлатии соҳаҳои кишоварзӣ, экология ва дигар соҳаҳои КАС ҳангоми амалишавии барномаҳои давлатӣ, консепсияҳо ва стратегияи рушди иқтисоди сабз;

1.4.9. вижагиҳои ташаккулёбии пойгоҳи моддию техникаи комплекси агросаноатӣ (КАС) ва истифодаи сармояи инсонӣ дар баҳши аграрӣ, шуғлноқӣ ва даромадҳои пулии аҳолии деҳот;

1.4.10. механизмҳои ташкилӣ ва иқтисодии хоҷагидорӣ дар КАС, ҷабҳаҳои ташкилию иқтисодии идоракунии равандҳои технологӣ дар соҳаи кишоварзӣ ҳангоми гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.4.11. Такмили шаклҳои инноватсионии идоракунии (хоҷагиҳои деҳқонӣ, кооперативҳо, соҳибкорони хурду миёна) дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.4.12. иқтисодиёт, ташкил ва идоракунии дар хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) ва соҳибкории инфиродӣ дар деҳот ҳангоми гузариш ба низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.4.13. асосҳои таъмини амнияти бехатарии озукаворӣ, оқибатҳои иқтисодии бӯҳрони ҷаҳонии хӯрокворӣ ва масоили раванди ҳамроҳшавии Тоҷикистон ба Созмони умумиҷаҳонии савдо (СУС) дар шароити гузариш ба низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.4.14. фондҳои асосӣ ва воситаҳои гардони корхонаҳои (хоҷагиҳои) КАС ва истифодаи самараноки онҳо ҳангоми гузариш ба низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.4.15. экологическая деятельность предприятий (ферм), малых и средних предприятий в сельском хозяйстве;

1.4.16. таҳқиқи масоили экологӣ, ҳифзи муҳити зист ва нигоҳдории дараҷаи таъмини рушди устувори иқтисодии соҳаи кишоварзӣ дар доираи низоми иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.4.17. таҳия ва такмили ҳуҷҷатҳои барномавӣ дар самти экология, ҳифз ва истифодаи босуботи сармояи табиӣ ва сармояи сабз;

1.5. Истифодабарии захираҳои табиӣ

1.5.1. Коркарди тартиби ояндадори майдонҳои кишоварзӣ дар асоси истифодаи оқилонаи захираҳои табиӣ ва хоҷагӣ, бо мақсади кам намудани хароҷотҳои иқтисодӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.2. Коркарди асосҳои илмӣ соҳаи кишоварзӣ, барпокунии ва истифодаи майдонҳои алафдарав ва чарогоҳҳои серҳосили бисёрсола дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.3. Усулҳои идоракунии ҳосилхезии замин, васеъкунии такрористехсолкунии ҳосилнокии замин дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.4. Асосҳои илмӣ идоракунии ҳосилнокии замин ва муносибкунии нишондодҳои онҳо. Коркарди амсилаи ҳосилхез намудани заминҳои шудгоршаванда. Баҳодиҳии ҳосилнокии замин ва назорати ҳолати онҳо дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.5. Муносибкунии шароити экологӣ-ҳокии парвариши зироатҳои кишоварзӣ. Талаботи растаниҳои гуногун ба шароити хокӣ. Коркарди усулҳои беҳтаркунии мутобиқшавии зироатҳои киштшаванда ба хусусиятҳои номусоидии заминҳо. Баҳогузори муфид будани хокҳо барои парвариши зироатҳои кишоварзӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.6. Шароитҳои таназзули обӣ ва бодии заминҳои агроманзаравай. Коркарди усулҳои моделӣ, пешгуӣ ва огоҳи намудани равандҳои таназзули обӣ ва бодӣ, тартиботи заминсозии ҳимояи хокҳо ва манзараҳои мутобиқшуда дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.7. Хусусиятҳои равандҳои гидрологӣ, гидрохимиявӣ ва гидробиологӣ дар кӯлҳо ва обанборҳо, зухуроти динамикӣ дар кӯлҳо, обанборҳо ва ҳавзҳо, генезис ва тағирёбии ҳолати массаҳои об, масъалаҳои амсиласозии ҳодисаҳои дохилиобӣ, муносибгардони

гидроэкологии речаи об, объектҳои обии замин дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.8. Проблемаҳои таъсири мутақобилаи обҳои рӯизаминӣ ва зеризаминӣ, асосҳои илмӣ истифодаи якҷояи обҳои зеризаминӣ ва рӯизаминӣ, хусусиятҳои таъсири обҳои зеризаминӣ ба характеристикаҳои гидрохимиявии дарёҳо дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.9. Ҳолати гидрохимиявии объектҳои обҳои заминӣ дар шароити гуногуни табиӣ, таъсири фаъолияти хоҷагидорӣ ба ифлосшавии кимиёвии дарёҳо, ҳавзҳо, кӯлҳо ва обанборҳо, ташаккул ва тағирёбии сифати об, шаклҳои равандҳои худсофшавӣ ва ифлосшавии дуҷумдараҷаи табиат, обҳо, хусусиятҳои омехташавии обҳои дарёю баҳр дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.10. Таҳияи асосҳои илмӣ таъмини беҳатарии гидроэкологии худудҳо ва иншооти хоҷагӣ, истифодаи камхарҷ ва аз ҷиҳати экологӣ беҳатари об ва истеъмоли об, банақшагирии фаъолияти хоҷагидорӣ дар минтақаҳои хавфи зиёдшавии равандҳои хатарноки гидрологӣ, ҳифзи объектҳои об аз камшавӣ, олудашавӣ, таназзул, шароити оптималии мавҷудияти экосистемаҳои обӣ ва заминӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.11. Асосҳои хоҷагӣ ва иқтисодии тиҷорати ҷангал дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.12. Кор карда баромадани усулҳо ва методҳои парвариши зироатҳои ҷангалӣ, дарахту буттаҳои ҷангалӣ барои ба даст овардани ашёи хоми техникӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз;

1.5.13. Кор карда баромадани асосҳои илмӣ бозсозӣ барқароркунии дарахтзорҳои ҷангал дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз.

1.6. Хизматрасонӣ дар соҳаҳои иқтисоди миллӣ:

1.6.1. ҷанбаҳои назариявӣ, методологӣ ва амалии татбиқи иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар соҳаҳои иқтисоди миллӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.2. асосҳои назариявӣ ва амалии рушди нақлиёти сабз ва хизматрасонии гумрукӣ ба он мутобиқ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.3. усулҳо, механизмҳо, фишангҳо ва афзорҳои танзим ва назорати соҳаҳои иқтисоди миллӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.4. афзоиши сармоягузорию давлатӣ ба инфрасохтори бо принципи рушди устувор асосёфта (аз ҷумла, нақлиёти ҷамъиятии барқӣ,

манбаъҳои барқароршавандаи энергия, бунёди биноҳои аз ҷиҳати истифодаи энергия босамар) ва сармояи табиӣ бо мақсади барқарорсозӣ, нигоҳдорӣ ва афзоиш додани ҳаҷми он дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.5. истифодаи самараноки инфрасохтори нақлиёти барқӣ ва дар асоси он савдои «сабз» бо дар назар доштани талаботи бозорҳои ҷаҳонӣ;

1.6.6. таҳияи пешниҳодҳо дар самти рушди нақлиёти барқӣ ва инфрасохтори ба он дахлдор дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.7. ошкорсозии самтҳои ояндадори истифодаи самараноки нақлиёти барқӣ дар ҳаҷми умумии нақлиёт дар кишвар дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.8. ҳиссаи сармоягузориҳо бо принсипи иқтисоди сабз дар ҳаҷми умумии сармоягузориҳои соҳаҳои иқтисоди миллӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.9. рушди муносибатҳои иқтисодӣ дар бозори меҳнат ва ошкорсозии теъдоди ҷойҳои кории сабз дар сохтори умумии соҳаҳои иқтисоди миллӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.10. ташкили корхонаҳо дар самти истеҳсол ва васлкунии воситаҳои нақлиёти барқӣ (электромобилҳо, электромопедҳо, троллейбус ва локомотивҳои барқӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ);

1.6.11. таҳқиқи масъалаҳои марказҳои нақлиётӣ ва хизматрасонии гумрукӣ дар татбиқи принципҳои савдои «сабз» бо роҳи зиёд намудани содироти маҳсулотҳои гуногуни хоҷагии халқ (иқтисоди миллӣ);

1.6.12. таркиб, сохтор ва таносуби соҳаи нақлиёт дар иқтисоди кишвар ҳамчун унсурҳои асосии инфрасохтори хизматрасонӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.13. татбиқи раванди иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар соҳаҳои иқтисоди миллӣ ва муҳайё соختани инфрасохтор ва дигар шароити зарурӣ барои истифодаи воситаҳои нақлиёт дар қаламрави кишвар дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.14. бартарарфсозии муаммоҳо ва мушкилотҳои соҳаи нақлиёт, аз қабили фарсудаҷавии воситаҳои нақлиёти ҷамъиятӣ, шахсӣ ва корхонаву соҳибкорон, сатҳи нокифояи раванди гузариш ба воситаҳои нақлиёти барқӣ, аз ҷумла нақлиёти ҷамъиятӣ дар шаҳру ноҳияҳо, дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда нашудани коркарди автомобилҳои куҳна ва

маводи истифодаи нақлиётӣ, рушд наёфтани раванди истифодабарии нақлиёти алтернативӣ ва аз ҷиҳати экологӣ тоза, аз ҷумла электрификатсия нашудани роҳи оҳан, набудани корхонаҳои истеҳсоли нақлиёти гибридӣ ё электрикӣ (электромобилҳо, электропоездҳо);

1.6.15. таҳияи стратегияи рушди бозори хизматрасонии нақлиётӣ ва гумрукӣ дар кишвар, минтақаҳо ва соҳаҳо дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.17. тамоили муосири рушди шаклҳои ташкилӣ-ҳуқуқии хочагидорӣ дар соҳаи хизматрасониҳои нақлиётӣ ва гумрукӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.18. рушди инфрасохтори бозори хизматрасониҳои нақлиётӣ ва гумрукӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.19. сармоягузорӣ ба рушди хизматрасониҳои нақлиётӣ ва гумрукӣ ва истифодаи самараноки он дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.20 роҳҳои баланд бардоштани рақобатпазирии субъектҳои хизматрасониҳои нақлиётӣ ва гумрукӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.21. рушди технологияҳои рақамӣ ҳангоми хизматрасониҳои нақлиётӣ ва гумрукӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.22. ташкили барасмиятдарорию назорати гумрукии молу воситаҳои нақлиёт, интиҳоб ва истифодаи низомҳои гумрукӣ, беҳдошти гузаронидани экспертизаи гумрукӣ ва бозрасии мусофирон ҳангоми ҳамлу нақли байналмилалӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.23. хусусиятҳои рушди соҳибкорӣ ҳангоми хизматрасониҳои нақлиётӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.6.24. механизми танзими тарифию ғайритарифии гумрукӣ ва мукамал гардонидани раванди интиқоли молу воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.7. Сармоягузорӣ ва маблағгузорию сабз:

1.7.1. гузаронидани ислоҳоти институтсионалӣ дар самти ҷалби маблағҳои «сабз» ва институтсионалӣ гардонидани соҳа ва иштирок дар бозори ҷаҳонии вомбаргҳои «сабз» ва маблағгузорию «сабз»;

1.7.2. ҷалби доираи васеи институтҳои бахши давлатӣ ва хусусӣ ба бозори маблағгузорию «сабз» ва роҳандозии имконияти истифодаи

ҳиссаи (квотаи) ихроҷи газҳои гулхонаии Тоҷикистон дар раванди принципҳои муносири маблағгузори «сабз»;

1.7.3. ҳавасмандгардонии қорӣ намудани технологияи пешрафта аз ҷиҳати экологӣ тоза дар баҳши давлатӣ ва хусусӣ ва марҳила ба марҳила қорӣ намудани принципҳои иқтисоди «сабз» дар бонкдорӣ;

1.7.4. марҳила ба марҳила барҳам додани субсидияҳои аз ҷиҳати экологӣ зараровар ва андешидани чораҳо ҷиҳати роҳандозии низоми тамбагузори экологӣ ва ташаккули воситаҳои махсуси молиявӣ барои ҷалби сармоягузори ба самти иқтисоди «сабз»;

1.7.5. ҷалби сармоягузори барои рушди истифодаи манбаҳои барқароршавандаи энергия ва ташкили фондҳои махсус дар самти татбиқи лоиҳаҳои «сабз», аз ҷумла барои роҳандозии барномаҳои ҳудудии рушди иқтисоди «сабз»;

1.7.6. мутобиқ намудани қонунгузори соҳаи бонкӣ ва молиявӣ бо принципи иқтисоди «сабз» ва қорӣ намудани низоми маблағгузори бонкӣ дар самти ҳифзи муҳити зист ва ҳифзи иҷтимоӣ;

1.6.7. такмили заминаи меъёри ҳуқуқии суғуртаи экологӣ ва таҳияи тавсияҳои методӣ оид ба таснифи воситаҳои молиявӣ ҳамчун воситаҳои молиявие, ки ба сармоягузори рушди иқтисоди «сабз» нигаронида шудаанд;

1.7.8. иштироки бонкҳои Тоҷикистон дар бозори сармоягузори иқтисоди «сабз» ва таҳияи лоиҳаҳои сармоягузори давлатӣ дар самти иқтисоди «сабз» ва пешниҳоди онҳо ба ташкилотҳои байналмилалӣ молиявӣ ва шарикони тиҷоратӣ;

1.7.9. ташкили Фонди сармоягузори иқтисоди «сабз» бо ҷалби сармояи хориҷӣ ва роҳандозии механизми фурӯши ҳиссаи (квотаи) партови газҳои гулхонаии саҳми Тоҷикистон ба ширкатҳои бонуфузи ҷаҳон;

1.7.10. пешбурд ва муайян намудани бренди миллии Тоҷикистон дар самти иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ;

1.7.11. ҷалби маблағҳо тавассути механизми вомбаргҳои «сабз» барои бунёди нерӯгоҳҳои барқӣ ва нерӯгоҳҳо аз манбаҳои барқароршавандаи энергия;

1.7.12. амалӣ намудани бучетикунони барномавӣ дар самти маблағгузори «сабз»;

1.7.13. ворид шудани Биржаи «Осиёи Марказӣ» дар бозори ҷаҳонӣ ва минтақавӣ вомбаргҳои «сабз»;

1.7.14. таъсиси ниҳодҳо (ташкилотҳо)-и молиявии махсусгардонидашудаи давлатӣ ва хусусӣ барои маблағгузорию лоиҳаҳои «сабз».

1.8. Рушди сайёҳии экологӣ (сабз):

1.8.1. такмили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ барои тақвияти соҳаи сайёҳии экологӣ;

1.8.2. таҳия ва амалӣ намудани харитаи роҳ ва феҳристи электронию объектҳои сайёҳии экологӣ дар тақсимои минтақаҳо;

1.8.3. амалисозии шарикӣ давлат ва баҳши хусусӣ дар соҳаи сайёҳии экологӣ;

1.8.4. баланд бардоштани сатҳи ҳамоҳангсозии байниидоравӣ ва ҷалби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди сайёҳии экологӣ;

1.8.5. ҷорӣ намудани технологияҳо ва хизматрасониҳои инноватсионӣ дар соҳаи сайёҳии экологӣ;

1.8.6. таъмини рушди сайёҳии кӯҳнавардӣ, аз ҷумла табобатию курортӣ, экскурсионӣ, экологӣ, алпинизм ва лижаронии кӯҳӣ;

1.8.7. ташкил ва рушди минтақаҳои махсус муҳофизатшаванда ва беҳтаргардонии ҳолати шифоғоҳҳо;

1.8.8. тарҳрезии иншооти сайёҳӣ бо дар назар доштани осебпазирии мавзёҳои табиӣ ва фароҳам овардани имкониятҳо барои сарфаи энергия ва захираҳо;

1.8.9. таъмини идоракунии самараноки энергия дар меҳмонхонаҳо, кемпингҳо ва дигар инфрасохтори соҳаи сайёҳии экологӣ;

1.8.10. таҳия ва тасдиқи хатсайрҳои сайёҳии экологӣ бо қоидаҳои рафтори сайёҳон (ёдномаҳо), ки талаботи риояи меъёрҳои санитарияю гигиенӣ ва экологиро инъикос менамояд;

1.8.11. ҳавасмандгардонии баҳши хусусӣ дар соҳаи сайёҳии экологӣ; – тақвияти ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти давлатии сайёҳӣ бо муассисаҳои таҳсилоти касбӣ ва бозори меҳнати мамлакат;

1.8.12. рушди марказҳои иттилоотии сайёҳии экологӣ бо мақсади мусоидат намудан ба рушди сайёҳии байналмилалӣ ва дохилӣ;

1.8.13. ташаккул ва паҳн кардани иттилоот дар бораи иқтидору имкониятҳои сайёҳии экологии кишвар;

1.8.14. ташаккули механизми пешниҳоди хизматрасонии сайёҳии экологӣ дар деҳот дар шакли ҷамоат асосёфта.

4. РАМЗ ВА НОМГҶҲИ ИҲТИСОСҶОИ МУҶОВИР:

- 6D050600 – Иқтисодиёт (6D050601 – Назарияи иқтисодӣ);

- 6D050600 – Иқтисодиёт тибқи самтҳои фаъолият;

- 6D050605 – Иқтисодиёти соҳаи кишоварзӣ;
- 6D050604 – Иқтисодиёти саноат ва энергетика;
- 6D050609 – Иқтисодиёти соҳаи хизматрасонӣ;
- 6D050600 – Молия, муомилоти пулӣ ва қарз.

5. ҲУДУДГУЗОРӢ БО ИХТИСОСҲОИ МУЧОВИР

Дар тафовут аз ихтисоси - 6D050601 – Назарияи иқтисодӣ, таҳқиқот дар ихтисоси - 6D050612 – Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ на танҳо ҷанбаҳои назариявӣ ва методологии илми иқтисодро, балки раванди пешрафти иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ идомаи мантиқии рушди устувор буда, дар фарқият аз охири ҷамбастагии унсурҳои рушди иқтисодӣ ва устувории экологиро инъикос менамояд. Ихтисоси иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ ба истифодаи механизмҳои бозоргонӣ барои ба даст овардани рушди устувор, нигоҳдории сармояи табиӣ дар сатҳи милливу байналмилалӣ ва таъмини шуғли аҳоли аз ҳисоби ташкил кардани ҷойҳои кории «сабз» меомӯзад.

Таҳқиқот аз рӯи ихтисоси 6D050612 – Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ аз ихтисоси 6D050600 – Иқтисодиёт тибқи самтҳои фаъолият бо он фарқ мекунад, ки дар доираи ин ихтисос масъалаҳои: тақвияти раванди рушди тавлид ва истифодаи энергияи сабз дар Тоҷикистон; дастрасии пурраи соҳаҳои иҷтимоӣ иқтисодии кишвар ба захираҳои арзон, боэтиқад ва муосир энергетикӣ; зиёд намудани ҳиссаҳои манбаъҳои алтернативии барқароршавандаи энергия дар соҳаи энергетикӣ кишвар; баланд бардоштани самаранокии инфрасохтори энергетикӣ кишвар тавассути ҷорӣ намудани технологияи аз ҷиҳати экологӣ муосир; содироти қувваи барқи аз ҷиҳати экологӣ тоза ба бозори Осӣи Марказиву Ҷанубӣ ва дигар кишварҳо; таъмини сарфаҷӯӣ ва самаранокии истифодаи энергия ҳамаҷониба баррасӣ карда мешаванд.

Ихтисоси 6D050612 – Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ аз ихтисоси 6D050605 – Иқтисодиёти соҳаи кишоварзӣ бо он фарқ менамояд, ки дар доираи он: таъмини дастрасии одилона ба замин, захираҳои кишоварзӣ, бозорҳо, зиёд намудани арзиши иловашуда ва шуғли сабз дар соҳаи кишоварзӣ; таъмини устувори истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ тавассути баланд бардоштани ҳосилнокии зироатҳо ва маҳсулнокии ҷорво бо назардошти ҳифзи экосистемаҳо, беҳтар кардани ҳолати заминҳо ва мутобиқшавӣ ба тағирёбии иқлим; ворид шудани ҷумҳурӣ ба гурӯҳи давлатҳо бо сатҳи устувори таъмини амнияти озуқаворӣ; рушди кишоварзии органикӣ ва афзоиши содироти маҳсулоти аз ҷиҳати экологӣ тоза аз кишвар таҳқиқ мегарданд.

Ихтисоси 6D050612 – Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ аз ихтисоси 6D050604 – Иқтисодиёти саноат ва энергетика бо он фарқ менамояд, ки дар он: таҳкими асосҳои институтсионалӣ барои рушди иқтисоди «сабз» дар соҳаи саноат; рушди соҳаи саноат тавассути таъмини шугли пурмаҳсул ва зиёд намудани ҳиссаи соҳаи саноат дар маҷмуи маҳсулоти дохилӣ бо ба инобат гирифтани принципҳои иқтисоди сабз; таҷдиди инфрасохтори соҳаи саноат тавассути баланд бардоштани самаранокии иқтидорҳои истеҳсолӣ бо татбиқи бештари технологияҳои муосир ва ҷавобгӯ ба талаботҳои экологӣ; тақвияти корҳои илмию тадқиқотӣ дар соҳаи саноат ва таъмини рушди технологиву инноватсионии иқтидорҳои истеҳсолӣ; афзоиши арзиши иловашудаи маҳсулоти саноатӣ тавассути рушди муносибатҳои кластерӣ дар истеҳсолоти бепартов баррасӣ мешаванд.

Ихтисоси 6D050612 – Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ нисбати ихтисоси 6D050609 – Иқтисодиёти соҳаи хизматрасонӣ васеъ буда, бо дарназардошти расидан ба ҳадафҳои стратегияи рушди иқтисоди сабз самтҳои зеринро дар бар мегирад: таъмини пешбурди сайёҳии устувор ва дастгирии рушди сайёҳии экологӣ дар сатҳи миллӣ, минтақавӣ ва ҳудудҳои махсус муҳофизатшаванда; ташаккули низоми мукамалсозии пешниҳоди хизматрасонии экологӣ ва бунёди инфрасохтори сабз; баланд бардоштани рақобатпазирии хизматрасониҳои сайёҳии экологӣ; фароҳам овардани шароити мусоид барои сайёҳон ва васеъ намудани экосистема бо мақсади ҷалби сайёҳон; таъмини пешбурди сайёҳии устувор бо мақсади таъсиси ҷойҳои корӣ, муаррифии фарҳанги миллӣ ва маҳсулоти ватанӣ; рушди сайёҳии экологии дар шакли ҷамоат асосёфта.

Ихтисоси 6D050612 – Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ нисбати ихтисоси 6D050600 – Молия, муомилоти пулӣ ва қарз бо самтҳои зерин фарқият мекунад: ҷалби сармояи хориҷӣ барои татбиқи лоиҳаҳо дар самти иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар кишвар; рушди муносибатҳои бозорӣ вобаста ба муомилоти вомбаргҳои сабз ва дигар воситаҳои молиявӣ дар ин самт; ҷалби сармоягузорию мустақими хориҷӣ барои амалисозии ҳадафу вазифаҳои ҳуҷҷатҳои стратегияи амалкунанда дар самти иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ; омода намудани мутахассисони дорои дониш ва таҷрибаи байналмилалӣ дар самти бозори вомбаргҳои сабз дар пойгоҳи мукамал.

6. ҲУДУДГУЗОРӢ БО СОҲАҲОӢ ИЛМӢОӢ МУҶОВИР

Таҳқиқоти бунёди аз рӯйи ихтисоси 6D050612 – Иқтисоди сабз ва истифодаи захираҳои табиӣ дар доираи ихтисосҳои байнифаннии соҳаи илмҳои иқтисодӣ гузаронида мешаванд.